

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

**RAQOBATBARDOSH PEDAGOG KADRLAR TAYYORLASHDA
MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISH VA IJODIY
TOPSHIRIQLARNING AHAMIYATI**

N.Ortiqova

QDU Pedagogika kafedrası Dotsenti

Ortiqova1101@gmail.com

+998912003915

Annotatsiya: *Ushbu maqolada raqobatbardosh pedagogik kadrlar tayyorlashda mustaqil ta'limni tashkil etish, ijodiy topshiriqlarning ahamiyati, unga qo'yilgan talablar yoritib berilgan. Mustaqil ish turlari, mustaqil ish bajarishning afzalliklari, uning bo'lajak pedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni shakllanishiga ta'siri haqida so'z bo'rgan.*

Kalit so'zlar: *Mustaqil ta'lim, ijodkor, moslashuvchan, mustaqil fikrlash, shaxsiy o'z-o'zini rivojlantirish, nostandart vaziyatlar, tanqidiy tahlil.*

Аннотация: *В статье рассматриваются вопросы организации самостоятельной работы в процессе подготовки конкурентоспособных педагогических кадров, значение творческих заданий и требования к ним. Рассматриваются виды самостоятельной работы, её преимущества и влияние на формирование профессиональных компетенций будущих педагогов.*

Ключевые слова: *Самостоятельное обучение, креативность, гибкость, самостоятельность мышления, саморазвитие личности, нестандартные ситуации, критический анализ.*

Annotation: *This article discusses the organization of independent education in the training of competitive pedagogical personnel, the importance of creative tasks, and the requirements for it. It discusses the types of independent work, the advantages of independent work, and its impact on the formation of professional competencies in future teachers.*

Keywords: *Independent learning, creative, flexible, independent thinking, personal self-development, non-standard situations, critical analysis.*

Agar o'qituvchida faqat o'z kasbiga muhabbat bo'lsa, u yaxshi o'qituvchi bo'ladi. Agar o'qituvchida o'quvchiga faqat ota yoki ona kabi muhabbat bo'lsa, u hamma kitoblarni o'qigan, lekin na ishni, na talabalarni sevmaydigan o'qituvchidan yaxshiroq bo'ladi. Agar o'qituvchi o'z kasbiga va o'quvchilarga bo'lgan muhabbatni birlashtirsa, u mukammal o'qituvchidir.

Pedagogika universitetining raqobatbardosh bitiruvchisi mustaqil, moslashuvchan va eng muhimi, tashsabbuskor va ijodkor bo'lishi kerak. Ular moslashuvchan fikrlash,

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

nostandart vaziyatlarda optimal yechimlar tanlash, ta'lim va tarbiyaning yangi usullari ishlab chiqish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

Professional karyera - bu shaxsning kasbiy rivojlanishi va o'sishi, uning asosiy ko'rsatkichlari: kasbiy mustaqillik, kasbiy harakatchanlik va jamoada ishlash qobiliyati.

Mustaqillik - bu shaxsning tashqi aralashuvisiz biron bir faoliyatni amalga oshirish qobiliyati.

Mustaqil fikrlash - bu shaxsning ijtimoiy va tabiiy hayot hodisa va xatti-harakatlarini mustaqil tahlil qilish va to'g'ri baholash, sabab-oqibat munosabatlarini tushunish, ilmiy va boshqa ma'lumotlar oqimida mustaqil ravishda harakat qilish, o'z fikrini himoya qilish, bilim, ko'nikma va malakalarini o'z ichiga olgan qobiliyatidir.

O'zlik (o'z-o'zini namoyon qilish tushunchasi) - bu shaxsning o'ziga bo'lgan qarashi, o'tmish tajribasi, hozirgi ma'lumotlar va kelajakka umid qilish; o'zini ifodalashga va o'zini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirishga umumiy moyilligi.

Shaxsiy o'z-o'zini rivojlantirish - bu shaxsning o'z hayotining haqiqiy sub'yekti bo'lish va o'z hayotini amaliy o'zgartirish qobiliyati. Strukturaviy elementlari: o'z-o'zini bilish, o'zini o'zi boshqarish, o'zini o'zi tashkil etish, o'z-o'zini anglash, o'z-o'zini tarbiyalash, o'z-o'zini rivojlantirish va o'z taqdirini o'zi belgilash.

O'z-o'zini tarbiyalash - bu shaxsning bevosita o'z intilishlari va tanlagan vositalari orqali bilim olish jarayoni.

Talabalarining mustaqil ishi - bevosita yoki bilvosita o'qituvchining nazorati ostida amalga oshiriladigan o'quv faoliyatining tashkiliy shaklidir. Bunda talabalar birinchi navbatda har xil turdagi topshiriqlarni bilim olish va ko'nikma, qobiliyat va shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish maqsadida mustaqil ravishda bajaradi.

Talabalar mustaqil ishining turli jihatlari B.P. Esipov, M.N. Skatkin, I.Ya. Lerner, P.I. Pidkasiy va boshqalar tomonidan o'rganilgan. Mustaqil ishning mohiyati haqida olimlarning fikrlari turlicha, ba'zilar uni "usul" deb ta'riflash, boshqalari "ta'lim texnikasi tizimi" deb ta'riflaydi. P.I. Pidkasiy mustaqil ishni "belgilangan maqsadga muvofiq muayyan faoliyatni tashkil etish va bajarish vositasi sifatida" ta'riflagan. Biroq, B.P. Esipov, V.I. Andreev mustaqil ishni ta'limni tashkil etish shakli deb hisoblaydi.

Mustaqil ish quyidagi afzalliklarga ega: u o'rganilayotgan materialni chuqur anglash, o'z fikrlari va qarashlarini rivojlantirish, mehnat odob-axloqini tarbiyalash, mehnatga ijodiy yondashish, qat'iyat tuyg'usini rivojlantirish imkonini beradi, iroda kuchi, mustaqil fikrlash va vaqtni tizimli boshqarish, bilim olish va uni chuqurlashtirish, adabiyot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, odamlar bilan muloqot qilish texnikasi va usullarini ishlab chiqish zaruriyatini uyg'otadi.

Talabalarining mustaqil faoliyati, qanday shaklda bo'lishidan qat'i nazar, o'quv jarayonida doimo yagona asosga ega: individual bilish, ta'lim olish.

Biz bilamizki, ongda ob'ektiv dunyoni aqliy aks ettirish va idrok etish bilish jarayondir. Natijada kashfiyotga qaratilgan o'ziga xos inson faoliyati tabiat va jamiyat qonunlari,

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

inson mavjudligi va dunyo sirlari va kashfiyotlari ob'ektlar va hodisalarga ta'sir qilishning mumkin bo'lgan usullari, uning mohiyati haqida yangi bilimlar paydo bo'ladi.

Mustaqil ish uchun ko'rsatmalar:

1. Mavzu bo'yicha nazariy materialni diqqat bilan o'qing.
2. Topshiriqni bajarish uchun qadamlaringizni rejalashtiring.
3. Asosiy fikrlarni ajratib ko'rsatgan holda ish rejasini tuzing. Buyuk olimlar va mutafakkirlarning iqtiboslaridan foydalaning.
4. Har bir topshiriqni dalillar va faktlar bilan tasdiqlang.
5. O'z nuqtai nazariningizni himoya qilishga va o'rtoqlaringizning savollariga javob berishga tayyor bo'ling.
6. O'zingizni baholang: maqsadlaringizga erishdingizmi? Guruhda boshqalar (o'rtoq, o'qituvchi) sizni baholaydi.

Talabalarning mustaqil ish turlari:

1. O'tilgan ma'lumotlar bo'yicha tezis va konspekt tuzish.
  2. Darslik va ma'lumotnoma adabiyotlardan foydalangan holda mavzuni mustaqil o'rganish.
  3. O'qituvchi topshirig'i bo'yicha yangi adabiyotlar bilan ishlash, ilg'or o'quv materialini tayyorlash va uni taqdim etish.
  4. O'rganilayotgan fanlar bo'yicha hayotni o'zgartirish maqsadida amaliy namunalar izlash.
  5. Yangi atamashunoslikka oid ijodiy diktantlar.
  6. Krossvordlar tuzish.
  7. Mustaqil o'rganilgan material bo'yicha savollarga javob berish.
  8. Ko'rib chiqish.
  9. Muammoli vaziyatlarni hal qilish.
  10. Maqolalar annotatsiyasi.
  11. Tematik tanlovlar, olimpiadalar, reklama va ko'rgazmalar uchun savollar tayyorlash.
  12. Taqdimotlar.
  13. Ma'ruzalar, insholar va hisobotlar.
  14. Normativ-texnik hujjatlar bilan ishlash.
  15. Konferensiyalarda ma'ruza qilish.
  16. Kurs va diplom loyihalarini bajarish (tadqiqot ishi).
  17. Laboratoriya va amaliy topshiriqlarni bajarish.
- Mustaqil ishlarning ayrim turlari bo'yicha tushuntirishlar.

Tezis - bu munozara yoki nazariyaning taqdimotidagi har qanday bayonot; ma'ruza, nutq, ish hujjatning g'oyalari yoki asosiy fikrlarini qisqacha tavsiflovchi pozitsiya. Tezis savol yoki mavzu mazmunini qisqacha tushuntiradi.

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

Tezaurus - ma'lum bir tilning lug'at tarkibini to'liq tavsiflashga intiladigan lug'at. U o'quv predmeti yoki davlat ta'lim standarti uchun lug'atdir.

Rezyume - nutq yoki ma'ruzaning yakuniy xulosasi, aytilgan (yozilgan) narsadan qisqacha xulosa.

Taqriz (lotincha recensio - baholash) - ilmiy yoki badiiy asarni tanqidiy tahlil qilish va baholash. Ilmiy maqolani ko'rib chiqish jarayonida taqdim etilayotgan muammoning dolzarbligi aniqlanadi, uning taqdimoti va argumentatsiyasining tuzilishi va mantiqiyliги baholanadi, yangilik darajasi, muallif yondashuvining o'ziga xosligi va amaliy ahamiyati baholanadi.

Ma'ruza - og'zaki ma'ruza qilish uchun mo'ljallangan ilmiy tadqiqot ishidir. Talablar: ma'ruza matni nashr qilinadi va og'zaki taqdimotdan so'ng taqdim etiladi; taqdimot vaqti chegarasi 5-7 minut; taqdimot qisqa, qiziqarli va mantiqiy, "yorqin misollar" bilan bo'lishi kerak; referat, raqamlar va faktlar doskada bo'lishi kerak; ochilish (tadqiqotchilar va olimlarning iqtiboslari, aforizmlari va dono fikrlari); hisobotdan keyin muhokama qilish mumkin; ma'ruzachiga savollar berilishi mumkin.

Annotatsiya (lotincha annotatio - eslatma, izoh) – qisqacha bosma asarning mazmuni bo'yicha tavsifi, maqsadi, shakli va boshqa xususiyatlari. Bu tushuntirish yoki maslahat xarakteriga ega.

Taqdimot (lotincha praesentatio - taqdimot) - bu muassasaning individual qiyofasi va rivojlanish istiqbollarini namoyish qilish, yangi mahsulot yoki xizmatni ilgari surish yoki shaxsni tanishtirish uchun mo'ljallangan tadbir. Taqdimot - bu reklama va axborot yordamiga muhtoj bo'lgan yangi brendni ommaga tanishtirish. Taqdimot matni varaqalar, maktublar, broshyuralar yoki vizual vositalar, masalan, filmga moslashtirilgan holda taqdim etilishi mumkin.

Og'zaki taqdimot (omma oldida nutq) diagrammalar, slaydlar, jadvallar va namoyishlar bilan qo'llab-quvvatlanadigan rituallashtirilgan og'zaki muloqotdir. Prinsiplar: qisqalik (10 daqiqadan ko'p bo'lmagan), izchillik (barcha mikro-mavzular asosiy mavzuga bo'ysunishi kerak); maqsadga yo'naltirilganlik va mantiqiylik (muammo - mavzu - tezis - argumentlar, bu erda tezis asosiy hisoblanadi, taqdimotning pozitsiyasi va dalil dissertatsiyani qo'llab-quvvatlash uchun taqdim etilgan dalildir); mustahkamlash (nutq oxirigacha hissiy va mazmunli keskinlik); xulosalar, tavsiyalar samaradorligi.

Ma'ruzachiga qo'yiladigan talablar: mavzuni bilish, tinglovchilar bilan muloqot qilish qobiliyati, savodli nutq (og'zaki va og'zaki bo'lmagan); optimistik munosabat, xushchaqchqlik, jozibadorlik, xushmuomalalik.

Bugun raqamlashgan ta'lim muhitida talabalarni mustaqil ta'lim topshiriqlarini onlayn platformalarda topshirishlari tashkil etilmoqda. Buning afzalliklari bilan birga, kamchilliklari ham mavjud albatta. Chunki o'qituvchining asosiy bilim yetkazib beruvchi vositasi uning nutqi hisoblanadi. Shuni inobatga olgan holda og'zaki shakllardan ham foydalanish, ularning notiqlik mahoratlari shakllanishida, o'zlarini namoyon qila

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

bilishlari, o'z fikrlarini himoya qilishga, savollarga javob berishga, umuman muloqatchanlik malakalari shakllanishida muhim deb hisoblaymiz. Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, mustaqil ta'lim topshiriqlari bo'lajak pedagoglarni fan asoslarini, notiqlik mahoratini chuqur egallashlari, ijodkor, tashabbuskor va kreativ fikrlovchi innovator pedagog bo'lib yetishishlariga xizmat qilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Абдуллина, О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования: учебное пособие / О.А. Абдуллина. – М.. 1984.
2. Болотов, В.А.. Педагогическое образование - страницы реформирования: учебное пособие / В.А. Болотов, М.Н. Костикова. – Волгоград, 1998.
3. Профессиональное самоопределение молодого педагога: практикум / авт.-сост. Л.Р. Шафигулина. – Волгоград: Учитель, 2009.
4. N.Ortiqova. Analysis of the concept of innovative pedagogy: problems and solutions // International journal of Social Sciences & Interdisciplinary Research.
5. N.Ortiqova. The role and importance of pedagogical science in modern education // Asia pacific journal of marketing & management review. 2022/12 17-19 p
6. N.Ortiqova. Innovatsion pedagogika tushunchasi tahlili: muammo va yechimlar // Muallim hem uzliksiz bilimlendirio'. 2023-yil 3-son. 135-140 b.